

«Перекладацькі трансформації»

**ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ КРІЗЬ ПРИЗМУ АНГЛО-
УКРАЇНСЬКОГО ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ**
(На основі роману С. Кінга «Аутсайдер»)

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ I. Аналіз перекладацьких трансформацій у процесі перекладу англійськомовних реалій українською мовою.....	5
Розділ II. Стилiстичні засоби втілення атмосфери напруженості в романі Стівена Кінга «Аутсайдер».....	9
Висновки	17
Список використаної літератури	19

ВСТУП

Перекладацька діяльність є важливим аспектом життя людини та міжкультурної діяльності. Переклад міжмовних реалій є одним із найскладніших розділів перекладознавства, оскільки такі слова та словосполучення позначають предмети, поняття, явища тощо, які в мові перекладу не мають прямих еквівалентів. Стилiстичний аспект також відіграє важливу роль у перекладознавстві, оскільки він слугує засобом досягнення адекватного перекладу тексту та вираження його особливостей перекладачем у процесі перекладу.

Зазначений процес допомагає встановити взаємозв'язок і взаєморозуміння між людьми різних культур, він слугує знаряддям обміну культурними надбаннями і фактором збагачення культури. Через сюжет автор наближує читача до розуміння логічної та ідейної сфери пізнання, допомагає перейняти емоційне забарвлення твору, і доводить, що текст має здатність впливати на розум і почуття читача. Тому діяльність перекладача необхідно спрямувати на подолання лінгвоетнічного бар'єру, щоб носію цільової мови були зрозумілі тонкощі культури, національної психології представників мови-джерела. Найбільш складним у цьому випадку є пошук практичних відповідників, особливо коли неможливо підібрати граматичні чи лексико-стилiстичні форми, які б передавали своєрідне оригінальне та матеріальне значення у вихідному перекладі. Коли у перекладача є правильне уявлення про реалію та її контекстуальне використання, йому легше знайти адекватний відповідник цієї реалії в перекладі.

Перекладачеві необхідно бути досконало ознайомленим із системою способів відтворення реалій та окремих стилістичних засобів, які описані в перекладацькій літературі. Для того щоб запропонований варіант перекладу був достатньо успішним, вибір способу перекладу слів-реалій відіграє значну роль. Попит на адекватний переклад зумовлений тим, що успіх у цій діяльності можна досягти лише за умови використання лексичних та граматичних трансформацій,

адже словникові відповідники не завжди можуть коректно відображати реалії при перекладі.

Роман С. Кінга «Аутсайдер» (опублікований у 2018 році) містить значну кількість міжмовних слів-реалій та низку стилістичних засобів, які було піддано детальному аналізу для досягнення успішного перекладу мовою перекладу. Український варіант твору було видано харківським видавництвом Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля» (КДС). Переклад здійснила Анастасія Рогоза, яка знайома читачеві перекладами романів «Мовчання ягнят», «Ганнібал» Томаса Гарріса та низкою інших робіт Стівена Кінга. Вона є широковідомим фахівцем, її праці вважаються висококваліфікованими, що дає підстави стверджувати, що варіанти перекладу реалій та стилістичних засобів, які вона запропонувала, є успішними.

Важливим завданням для перекладача є встановлення схожості чи відмінності смислових зв'язків між словами і словосполученнями двох мов або їх невідповідності. Кожний випадок перекладу таких понять має багато елементів, які важко передати мовою перекладу. Один із шляхів, що дозволить отримати адекватний переклад таких творів – зміна предметного значення слова або характеру його вживання. Під час перекладу художньої літератури значущими є питання передачі національної особливості оригіналу. Найбільшими ризиками у процесі перекладу є ризик або втратити специфіку одного зі стилів мови перекладу, або використати надто багато екзотичних і незрозумілих слів. Щоб уникнути таких ситуацій, необхідно ретельно порівняти переклад з оригіналом, врахувати світогляд автора, національне та літературне середовище, щоб переконатися в адекватності перекладу.

Актуальність теми дослідження зумовлена зростанням зацікавленості до творчості американського письменника Стівена Кінга, необхідністю всебічного аналізу різноманітної інформації, що представлена у його текстах, у тому числі образної та підтекстової, з метою забезпечення якісної перекладацької інтерпретації художньої літератури. Такі твори є особливо складними, оскільки їм властиве використання великої кількості епітетів, символізація та

метафоризація, а також слів-реалій, що ускладнює процес розуміння твору читачем.

Новизна дослідження полягає у тому, що в ньому розглянуто проблему визначення стилістичних засобів та елементів, які використовуються найчастіше, щоб відтворити атмосферу напруженості; міжмовних реалій, які вживає автор, щоб позначити предмети, поняття, явища, характерні для американців. У праці досліджено, які власне методи перекладу А. Рогоза застосовує в процесі перекладу твору, щоб українському читачеві був зрозумілий задум С. Кінга.

Метою цього дослідження є детальне вивчення стилістичних засобів, які використовує автор, щоб передати атмосферу напруженості у творі, граматичних і лексичних трансформацій під час перекладу стилістичних засобів та міжмовних слів-реалій з англійської мови на українську Анастасією Рогозою в романі Стівена Кінга «Аутсайдер».

Рішення для запропонованої мети можуть бути досягнені шляхом виконання таких **завдань**:

- визначення стилістичних засобів, які найчастіше використовує автор для передачі поняття жаху та напруги;
- застосування перекладацьких трансформацій, які використовуються в процесі перекладу слів-реалій та стилістичних засобів, що передають атмосферу напруженості;
- висвітлення труднощів, що виникають під час перекладу вищезазначених одиниць із англійської мови на українську.

У науковій розвідці застосовано таку **методику** дослідження:

- описовий метод;
- контекстуальний аналіз;
- перекладацькі трансформації;
- стилістичний аналіз тексту.

За основу дослідження було обрано роман «Аутсайдер», оскільки це сучасний твір (опублікований у США у 2018 році) і популярний серед шанувальників творчості С. Кінга.

Створення певної емоційної атмосфери в художньому творі забезпечується спеціально підібраними автором прийомами передачі, які здатні пробудити в читача глибокі почуття та емоції, налаштувавши його на певний спосіб сприйняття та створити емоційну оцінку тексту. У творах жанру жахів є велика кількість мовно-стилістичних одиниць, які найчастіше служать для створення містичного ефекту та опису образів твору. У своєму романі Стівен Кінг використовує багато метафор, персоніфікацій, епітетів, алюзій, градацій, символів та інших засобів передачі почуття страху та жаху.

Завдяки запропонованому дослідженню можна краще зрозуміти та оцінити як А. Рогоза використовувала ті чи інші прийоми й методи перекладу слів-реалій у процесі перекладу роману Стівена Кінга «Аутсайдер», і на основі цього проаналізувати переклади його інших творів.

Перспективою дослідження виступає подальший аналіз відтворення стилістичних засобів та реалій у романах Стівена Кінга, удосконалення способів їх перекладу у художній літературі.

РОЗДІЛ І.
АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У ПРОЦЕСІ
ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ РЕАЛІЙ УКРАЇНСЬКОЮ
МОВОЮ

У процесі перекладу творів Стівена Кінга перед перекладачем стоїть завдання обрати правильне рішення для перекладу, коли не існує перекладу певного слова для цільової мови з мови-джерела. С. Кінг пише лише для американського читача, і таким чином не враховує решту своєї читацької аудиторії. Його тексти наповнені американськими реаліями, які часто перекладачі упускають. С. Кінг у своїх творах використовує все абсолютно американське: імена, історичні особи та певні історичні факти.

Такі дослідники, як Є. М. Верещагін та В. Г. Костомаров досліджували поняття реалій не лише з погляду мовознавства, вони також наголошували на їхньому мовно-експресивному забарвленні. Вони стверджують, що реалії є складним елементом культури та мови, що містить низку етнокультурної інформації, незрозумілої для об'єктивної дійсності [1].

Канадські лінгвісти та перекладачі Жан-Пол Віней та Жан Дарбельнет стверджували, що адаптація таких понять є одним із методів їхнього перекладу. Вона використовується у випадках, коли вихідні об'єкти, поняття, явища не існують у цільовій мові і мають передаватись іншим словом, яке перекладач вважає еквівалентним [2]. Такий метод використовується саме при відтворенні реалій, які відображають елементи фантастичного світу. Український дослідник А. Якимчук вважав одним із дієвих прийомів перекладу – «переклад-одомашнення», що означає заміну специфічних культурних елементів вихідного тексту елементами культури реципієнта. У випадку передачі власних імен, однією із стратегій перекладу можна вважати «пристосування до цільової культури» [3].

Однак одним із найпоширеніших методів відтворення реалій є транскодування. Це спосіб перекладу, при якому звукова або графічна форма слова мови-джерела передається за допомогою алфавіту цільової мови. До видів

транскодування відносять транскрипцію (літери цільової мови передають звукову форму слова мови-джерела), а також транслітерацію (слово мови-джерела передається графічними засобами цільової мови) [4]. Першим за частотою вживання є прийом калькування, сенс якого полягає у тому, що слова та вирази мови-джерела будуть перекладені на цільову мову шляхом точного відтворення засобами цільової мови, її морфемною чи словесною структурою [5, с. 56]. Цей метод відіграє неодмінну роль у процесі перекладу фантастичної літератури, що містить велику кількість власних імен, які можуть бути побудовані на основі гри слів чи натяків. У процесі перекладу слів-реалій також використовують описовий переклад, що є процесом, у якому слово, словосполучення чи фразеологізм може бути замінений у цільовій мові фразою, що адекватно передає значення цього слова або цієї фрази. Описовий переклад має відповідати низці певних вимог. Зокрема, він повинен точно передавати основний зміст вихідної поняттєвої одиниці. Опис не варто робити надмірно багатослівним і складним, так само як і структура фрази не повинна бути складною [6, с. 41].

Твори Стівена Кінга сповнені його світоглядом, створені на основі власних почуттів, і стають зрозумілими для читача саме завдяки використанню слів-реалій. Неймовірна популярність творів С. Кінга додає більшої відповідальності діяльності перекладача, змушуючи його продемонструвати знання української та англійської мов. Сергій Квіт зауважує, що «лише той перекладач, хто може дати мовне вираження предмету, який демонструє оригінальний текст, тобто знаходить мову, що буде його власною і водночас відповідатиме оригіналу [7, с. 69].

Наприклад, розгляньмо переклад реалії *чубчик Альфальфари*:

Even the little Alfalfa cowlick sticking up from the back of his head added to the role the man had slipped into: untried youth, just happy to be here [8].

Навіть той маленький чубчик Альфальфари, що стирчав на його потилиці, довершував образ, що його набув прокурор, - недосвідчений молодик, який радіє самій нагоді тут опинитися [9, с. 65].

У цьому випадку перекладачка використовує калькування, проте читач не може одразу зрозуміти, що має на увазі автор, уживши це словосполучення. Це поняття поширилось у 1935-х роках, після виходу американського фільму «Йти своїм шляхом», у якому актор Карл Світзер або «Альфальфа» мав невелике волосся на потилиці, що стирчало [10].

Під час відтворення реалії *chinos* А. Рогоза використала метод транслітерації:

*Well, I'm not sure about the pants – Riley might remember, they could've been **chinos** – but the shirt was white* [8].

*Ну, щодо штанів я не певен, може, Райлі краще бачив, таке як **чінос**, але сорочка біла* [9, с. 35].

Однак у виносках вона подала пояснення до цього поняття як *вільні легкі штани з бавовни чи льону* [9, с. 35]. Цей переклад можна вважати вдалим лише у поєднанні з поясненням, оскільки використане для перекладу слово малознайоме українському читачеві.

Однією із найбільших проблем у перекладі понять, що не існують у культурі цільової мови [11], є поняття, пов'язані з певною ситуацією, відомою лише носіям мови-джерела, наприклад:

If the glove does not fit, you must acquit, Johnnie Cochran had said. Gold's version, almost as catchy, might be, since he didn't know, you must let him go [8].

«Як рукавичка та на руку не налазить, виправданий вирок подавайте зразу», - сказав тоді Кокрен. Голд може трохи переінакшити цю фразу, але також заримувати: «Оскільки Террі не пізнав нікого, йому на волю полотном дорога» [9, с. 81].

Перекладачка використовує метод калькування, проте не одразу стає зрозуміло, що насправді намагається сказати автор у цьому реченні. Фактично цей вираз стосується суду над О. Дж. Сімпсоном, який був звинувачений у вбивстві, але провини так і не довели, оскільки рукавичка, яка була одним із доказів, йому не підійшла [12]. Автор, використовуючи цю фразу, хотів сказати, що доказів як таких немає, і таким чином обвинуваченого (Террі Мейтленда)

необхідно звільнити з-під варті. У цьому випадку переклад не є зовсім доречним, тому що речення не було пояснено, і тому читачеві буде важко зрозуміти, чому переклад було здійснено саме так.

Варто зазначити, що перші декілька розділів роману сповнені поняттями, пов'язаними з бейсболом, адже головний герой роману є бейсбольним тренером. Не всі оперують цими термінами, тому здебільшого перекладачка використовує описовий метод перекладу, що є хорошим рішенням, оскільки завдяки цьому методу перекладу читач отримує достатнє уявлення про бейсбольні терміни:

*At the baseball field, the crowd began to cheer and clap rhythmically as the Flint City Golden Dragons **came to bat** in the bottom of the **ninth**, one run down [8].*

*Глядачі на бейсбольному полі заохотливо скрикнули й ритмічно заплескали в долоні – «Золоті дракони Флінт-Сіті» **стали до битки** в другій половині дев'ятого **інінгу**, вже відстаючи на одне очко [9, с. 8].*

У виносках А. Рогоза тлумачить значення *інінг* та *стати до битки*:

«Інінг – період бейсбольного матчу, за який обидві команди по черзі грають у захисті й нападі; усього в матчі дев'ять інінгів; «стати до битки» - вивести на поле бетера, який, граючи в нападі, має можливість заробляти очки» [9, с. 8].

Метод описового перекладу досить точно передає значення бейсбольних термінів, проте в тексті дослівне пояснення ускладнює синтаксичну побудову речення, змінює кількісний склад перекладу. У цьому випадку найбільш доцільно пояснити термін або поняття саме у виносках.

РОЗДІЛ II.

СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ВТІЛЕННЯ АТМОСФЕРИ НАПРУЖЕНОСТІ В РОМАНІ СТВЕНА КІНГА «АУТСАЙДЕР»

Література жахів є одним із найдивніших і найбільш неоднозначних явищ у світовій літературі. Специфіка художнього тексту, жанр якого у сучасній культурі визначається такими поняттями, як «жах» та «напруга», полягає у досягненні певного прагматичного завдання, а саме в тому, щоб передати читачеві емоційний стан страху, переляку, нервового збудження. Поняття страху як найінтенсивнішої негативної емоції за своїм психологічним впливом, є різнобічним, універсальним емоційним переживанням, і саме з цієї причини мова потребує існування спеціалізованих мовних ресурсів для свого представлення, які є в більшості мов світу. Страх – одне з найдавніших і найсильніших людських почуттів [13, с. 75], не можна піддавати сумніву достовірність та гідність жахливої та таємничої історії як літературного жанру. Оскільки цей жанр пісно пов'язаний із первинними людськими інстинктами, то він є таким ж давнім, як мислення та мова [13, с. 76].

Почуття страху автор зазвичай намагається передати первинними засобами, тому значну роль у творі відіграють дослідження різноманітних шляхів образності й емоційної виразності. Образність – це передача загального поняття через конкретний словесний образ. Поняття «словесний образ» розуміють як вживання слів у таких словосполученнях, які дають змогу посилити лексичне значення додатковими емоційно-експресивними та оціночними відтінками. У художньому стилі використання тропів сприяє кращому розумінню тексту, їх головною роллю у художньому тексті є зображальна естетика. До тропів належать порівняння, метафора, епітет, метонімія, синекдоха, персоніфікація, алегорія. Також у текстах художнього стилю досить часто можна натрапити на явище синонімії, що по-різному трансформується в окремих стилістичних фігурах мови. Евфемізми та перифрази можуть бути складовими синонімічного ряду. Явище антонімії (як і синонімії) пов'язане з багатозначністю слів; багатозначне слово може мати кілька антонімічних

відповідників. Антоніми дають змогу створити контрастний опис образів, він є основою колізії. Антонімія лежить в основі таких прийомів художньої літератури, як антитеза, оксюморон (епітет-оксюморон), іронія (іронічне порівняння) [14, с. 177-178].

Метафоризація вважається одним із найпоширеніших засобів збагачення літературного твору без утворення нових одиниць. На думку Н. Д. Арутюнової, істотною складовою механізму метафори є процедура порівняння. Її завданням виступає пошук спільних характеристик, метафору можна вивести з порівняння на основі паралелізму різнорівневих явищ [15].

Стівен Кінг вводить поняття жаху в роман «Аутсайдер» поступово, ніби готуючи героїв до зустрічі з неминучим, надприродним, щоб заздалегідь ознайомитись з його надприродною сутністю. Варто зазначити, що такий спосіб оповіді не є властивим для цього автора, оскільки він вважає кращим раптову появу «жахливого». У романі «Аутсайдер» автор використовує багато стилістичних засобів, щоб ввести читача у стан напруженості, тривожності та очікування подальшого розвитку сюжету.

Використовуючи такий стилістичний засіб, як персоніфікація, автор прагне передати атмосферу гноблення, пригнічення та відтворити відчуття небезпеки. Суть персоніфікації полягає в наділенні людських якостей неживими предметами – переважно абстрактними поняттями, як думки, мрії, наміри та емоції:

*She came on the run, and I just pointed at the **cantaloupe**, laying there on the counter, split in two. It was full of maggots and flies...Since that day I can't bear to look at a slice of cantaloupe, let alone eat one. That's my Terry Maitland metaphor, Bill. The cantaloupe looked fine. It wasn't spongy. The skin was whole...* [8]

*Вона примчала на кухню, а я просто вказав на **канталупу**, що лежала на стільниці, розрізана навпіл. У ній було повно личинок і мух...Відтоді я дивитися на канталупи не можу, не те що їсти. Отака моя метафора на Террі Мейтленда, Білле. На вигляд із канталупою все було гаразд. Не м'яка, не прогнила, шкірка ціла...* [9, с. 213].

Цитата демонструє, що головного підозрюваного у вбивстві Террі Мейтленда, якого всі знали як добру людину, порівнюють до канталупи, яка ззовні виглядала цілком нормально, проте всередині була зіпсована. Те саме стосується Террі, усім він здавався хорошою людиною, але невідомо, яким він був зсередини.

Гнила канталупа декілька разів згадується у творі. Проте найкращим втіленням цього концепту, як чогось поганого, всеохоплюючого зла, автор демонструє лише в кінці твору:

Its face split down the middle like a rotted gourd. There was no brain in the cavity thus revealed, only a writhing nest of those worms, inescapably reminding Ralph of the maggots he had discovered in that long-ago cantaloupe [8].

Обличчя тріснуло навпіл, **мов гнилий гарбуз**. Виявилось, що в порожнині немає ніякого мозку, лиш закомашніле гніздо хробаків, які відразу ж нагадали Ралфу про черв'яків, який він давним-давно знайшов у **канталупі** [9, с. 552].

Також у цьому прикладі можна помітити такий стилістичний засіб, як порівняння. У романах жахів порівняння використовується для оцінки ситуації й персонажів, пояснення емоційного стану героїв, індивідуального опису, створення асоціацій на основі досвіду читача, створення гумористичного, чи іронічного ефекту. Отже, автор дає змогу зрозуміти, що *Аутсайдер* – це непотрібна, безглузда річ, яка не має сенсу і права на існування.

Порівняння часто використовується з персоніфікацією. Використовуючи персоніфікацію, автор прагне передати атмосферу гноблення та створити відчуття небезпеки. Суть персоніфікації полягає у наділенні людськими якостями неживих предметів – переважно абстрактними поняттями:

*That's it," she agreed, butting her cigarette in a tin ashtray heaped **with dead soldiers*** [8].

*Саме так, – погодилась Лаві, бичкуючи сигарету в бляшаній попільниці, **повній мертвих солдатів смерті**...*[9, с. 468]

У цьому прикладі автор порівнює сигарети із загиблими солдатами, одразу втілюючи це поняття в концепт смерті.

Не менш ефективним засобом створення атмосфери страху є парцеляція, яку Д. Е. Розенталь та І. Б. Голуб [16] трактували як особливий спосіб поділу речень, у якому реалізація висловлювання здійснюється двома або більше інтонаційно-семантичними мовними одиницями, які розміщуються одна за одною після сепараційної паузи [17]. Важливою складовою цього мовно-стилістичного засобу є інтонація. Пауза, зроблена мовцем, означає перехід від менш значної частини висловлювання до більш значущої. Парцеляція зосереджує увагу читача на інтенсивності пережитої емоції. Для С. Кінга парцеляція є одним із найчастіше вживаних стилістичних засобів:

*I think it was **someone else**. I think it was **an outsider** [8].*

*Гадаю, це зробив **чужинець**. Аутсайдер [9, с. 339].*

*Worse even than **the Man with the Sack**. **Farnicoco** is the Hooded Man. **He's Mr. Death** [8].*

***Farnicoco** – це **Чоловік у каптурі**. **Містер Смерть** [9, с. 462].*

***Something** else poisoned him first. **Something** worse than any snake. He called it **Tat-Man**, we call it **the outsider**. **El Cusco**. We need to finish this [8].*

*Та спершу його отруїло **дещо** інше. **Щось** страшніше за будь-яку змію. Він називав його **Чоловіком з Татухами**, ми називаємо його **чужинцем**. **El Cusco**. Треба з цим покінчити [9, с. 533].*

Стівен Кінг неодноразово використовує у своєму романі алюзію, вказівку або аналогію з попередніми творами автора. Найкраще це помітно, коли Аутсайдер пояснює, чому він живе в печері, де колись померли діти, використовуючи слово «сяйво», автор посилається на свої попередні роботи «The Shining» [18] та «Dr. Sleep» [19], у яких поняття «сяйво» або «сяяти» означає щось особливе, надзвичайну силу, властиву лише дітям. Саме з цієї причини деякі надприродні істоти вбивають і харчуються дітьми, щоб жити довше.

*But their remains give off a **glow**. A kind of...I don't know, these are not things I ordinarily talk about...a kind of emanation. Even those foolish boys give off that **glow**, although it's faint. They're very far down [8].*

Але їхні рештки випромінюють **сяйво**. Щось на кшталт...не знаю, зазвичай я про такі речі не говорю...щось на кшталт еманаций. Навіть ці дурноголові хлопці випромінюють **сяйво**, хоч яке слабке. Вони дуже глибоко [9, с. 546].

Однією із особливостей стилю Кінга є використання оксюморона, тобто поєднання протилежних за змістом понять. У наступному прикладі такий контраст виправдовується тим, що прикметник «*normal*» можна було замінити лише на «*human race*». У перекладі прийом оксюморону зберігається шляхом калькування, відповідно, використовується стилістичний еквівалент.

*That's the case with a good many **normal serial killers*** [8].

Так само, як і більшість звичайних серійних убивць [9, с. 448].

Метонімія – ще один стилістичний засіб, який автор майстерно використав у творі. Це явище допомагає автору чіткіше підкреслити певне поняття, у деяких випадках надати йому більшої трагічності та значущості.

*Claude will end up dragging my **meat and bones** to Austin* [8].

Клод таки потягне мої кістки до Остіна... [9, с. 478].

У процесі опису надприродних істот автор використовує велику кількість епітетів та метафор. Як правило, у перекладі такі метафори зберігають свої семантичні та стилістичні компоненти з незначними адаптаціями.

*He had **straws for eyes*** [8].

І соломинки замість очей [9, с. 216].

*The hood flew back, revealing a face that was **not a face at all, but a lumpy blank**. Carlotta screamed as **two glowing prongs** emerged from where the eyes should have been. They must have had **some kind of mystic repelling power**, because Carlotta staggered against the wall and held one hand up in front of her luchadora mask, trying to shield herself* [8].

Каптур злетів, і під ним показалося зовсім не обличчя, а грудкувате ніщо. Карлотта закричала – дві світні паростки з'явилися там, де мали б бути очі. Вони мали мати якусь містичну невідворотну силу, бо Карлотта похитнулася

і притулилася до стіни, здійнявши руку перед маскою luncadora, наче намагалася відгородитись [9, с. 410].

Такий стилістичний засіб, як повтор найчастіше використовується для створення фону, фокусування уваги, пояснення/з'ясування сенсу, плавного розвитку логічних суджень, вказівок на емоційний пік висловлювання [20, с.59, 21]. Використання цього прийому надання експресивності зумовлене описом стану надзвичайної напруги в мові персонажів. Відчуваючи нездатність описати свої емоції, мовець доповнює якість кількістю:

*And **thinking**. About how Terry had called Willow Rainwater ma'am. About how Terry had asked directions to the nearest doc-in-the-box, even though he'd lived in FC all his life. About how Terry had shared a room with Billy Quade, and wasn't that convenient. About how Terry had risen to his feet to ask Mr. Coben his question, which was even more convenient. **Thinking** about that drop of ink in the glass of water, turning it pale blue, of footprints that just ended, of maggots squirming inside a cantaloupe that had looked fine on the outside. **Thinking** that if a person did begin considering supernatural possibilities, that person would no longer be able to think of himself as a completely sane person, and **thinking** about one's sanity was maybe not a good thing. It was like **thinking** about your heartbeat: if you had to go there, you might already be in trouble [8].*

І думати. Про те, як Террі назвав Віллов Рейнвоатер «мем». Про те, як Террі спитався про найближчий травмпункт, хоч усе життя прожив у Флінт-Сіті. Про те, як Террі ділив готельний номер із Біллі Квейдом, а для слідства це було зовсім не вигідно. Як Террі підвівся зі стільця, щоб поставити запитання містеру Кобену, а це було тим паче не вигідно. Думати про ту краплю чорнила в склянці води, що забарвила рідину в блакитний колір, про вервечку слідів, що просто обривалася серед пустелі, про черв'яків у канталупі, яка з вигляду здавалась неушкодженою. Думати, що як почнеш зважати на надприродні явища, то визнавати себе цілком здоровим психічно вже не можна, і що замислюватись про власне психічне здоров'я – теж недобрий знак. Це наче

замислюватись про власне серцебиття: якщо ти звертаєш на це увагу, то вже маєш якість проблеми [9, с. 261].

Окрім використання повторів у наведеному прикладі можна простежити використання стилістичного прийому градації або клімаксу. Клімакс (градація) як стилістична фігура полягає в тому, щоб подати висловлення так, щоб кожен наступний його компонент збільшував значущість, важливість або емоційну напругу розповіді. Цей прийом показує зростання емоцій у героя, нагромадження думок і страху.

Описи емоційних станів героїв визначаються різноманітністю та деталізацією. Для зображення внутрішнього стану персонажів автор використовує лексеми, пов'язані з болем, жахом і смертю, а також стереотипно неприємні слова та метафоричні фрази, до складу яких входять подібні слова.

*It's in your eyes, Jack. It's **eating** into your eyes. Soon you'll be able to see it, little gray knobs of malignant cancer cells swimming around in your vision [8].*

*Він сягнув твоїх очей, Джеку. Він **виїдає** тобі очі. І скоро ти його побачиш, ці маленькі сірі кавалки злоякісного раку, що застелятимуть тобі погляд [9, с. 343].*

Епітет – це мовно-стилістичний засіб мови, найчастіше образне означення, що виражає ознаки предмета як реального, так і уявного. Основними характеристиками епітета постають емоційність та суб'єктивність [20, с. 53] У творах жанру жахів епітети використовуються для того, щоб емоційно урізноманітнити оповідь та точно передати атмосфери напруги та жаху.

*Ralph could, and knew they were standing at the entrance to a **different world**. He could smell stale dampness, and something else--the high, sweet aroma of rotting flesh. It was faint, but it was there. He thought of that long-ago cantaloupe, and the insects that had been squirming around inside it [8].*

*Ралф чув і знав, що вони стоять біля дверей в **інший світ**. Він вловив запах застоюлої вологи та ще дещо – **зіпсутий, солодкий душок гниючої плоти**. Запах слабкий, але відчутний. Ралф згадав ту давню канталупу й комах, що роїлися всередині [9, с. 536].*

*Then he thought of the crime scene pictures, **photos so ugly** you almost wished you were blind [8].*

*Потім він згадав фотографії з місця злочину, **такі огидні фото**, що хотілося осліпнути [9, с. 39].*

Використання слова «*ugly*» сприймається читачем, як щось потворне для споглядання і дає поштовх для роздумів та гри уяви.

*The leg of his pants split open the next time he went down, disclosing flesh that was turning **purplish-black and necrotic** [8].*

*Штанина тріснула та порвалася за третім падінням, показавши плоть, що вже набувала **некротичного чорно-пурпурового кольору** [9, с. 529].*

Пурпуровий, фіолетовий колір, який переходить у чорний, дає можливість читачеві зрозуміти, що смерть дуже близько, тобто чорний насамперед асоціюється зі смертю. Термін «некротичний» пояснює, що клітини руйнуються і це призводить до загибелі організму.

*It was coming from one of those cracks, producing a **hollow**, almost **glassy moan**, like the sound of breath blown over the top of a beer bottle. A **horrible place**, all right [8].*

*Вітерець дув з однієї з тих тріщин, видаючи при цьому **глухий**, мало не **скляний стогін**, наче хтось дмухав поверх горлечка пивної пляшки. Без сумніву **жахливе місце** [9, с. 540].*

Місце, де загинули діти автор описує, як місце, сповнене страждань та болю. «*The glass moan*» можна порівняти з «*glass eyes*», тобто такими, що втратили життя і назавжди скам'яніли.

Використавши дані стилістичні засоби, автору вдалося занурити читача в атмосферу напруженості та отримати бажаний емоційний стан.

ВИСНОВКИ

Поняття «переклад» – це досить складний вид міжмовного спілкування через перекладача, який, відтворюючи певне повідомлення з мови-джерела на цільову мову, вкладає власний досвід у перекладений текст. Переклад є не лише механічною передачею слів, а й безпосереднім відтворенням понять та уявлень, які характерні для певної нації, але можуть бути абсолютно незрозумілими для людей інших національностей.

Перед перекладом творів художньої літератури постають ті ж завдання, що й перед іншими видами перекладу: він орієнтований на відтворення всього, що містить текст, мовою оригіналу, за допомогою мови перекладу. У загальному розумінні переклад, а також те, у чому він застосовується – художня література, потребує невпинної майстерності слова. Важливим завданням перед перекладачем постає не лише ідентифікувати жанрове наповнення тексту, але й уміння майстерно передати всю внутрішню текстову ‘атмосферу’. Певні особливості та специфіка проблем, пов’язаних з перекладом пояснюються суттєвими відмінностями художніх текстів від інших типів текстів.

Завдяки нашій теоретичній та практичній розвідці можна зробити висновок, що для аналізу образів, подій, поведінки героїв, як проблеми перекладу, необхідно брати до уваги авторську позицію, біографію, стиль автора, основні теми та ідеї, що були виражені у творі, культурний вплив, який існує у творі оригіналу, різницю між культурою мови оригіналу та перекладу.

Вищенаведене дослідження продемонструвало, що незважаючи на достатню кількість методів відтворення реалій у процесі перекладу, перекладачеві необхідно докласти чимало зусиль для адекватного та зрозумілого перекладу. У дослідженні виявлено, що слова-реалії перекладено за допомогою транслітерації та калькування, також враховано відповідний переклад бейсбольних термінів, до яких був застосований описовий переклад. Детальні коментарі та виноски перекладачки допомогли читачеві краще зрозуміти близькі американцям поняття.

Перекладачка Анастасія Рогоза найчастіше використовує калькування у процесі передачі стилістичних засобів у цьому творі. Значна частина лексики у творі складає іспанська лексика, проте вона залишається неперекладеною в основному тексті, перекладачка пояснює значення окремих слів у виносках, даючи читачеві змогу зрозуміти, що таємничий незнайомиць – це істота, походження якої лежить у глибинах іспанського фольклору.

Наше дослідження дає можливість краще зрозуміти та оцінити, як перекладачка використовувала окремі прийоми перекладу стилістичних засобів у процесі перекладу роману Стівена Кінга «Аутсайдер», проаналізувати переклади його інших творів та зрозуміти, які саме стилістичні засоби використовує автор, щоб передати читачеві атмосферу напруженості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Верещагин Е. М., Костомаров В. Г. Язык и культура. 2000. 387 с
2. Darbelnet J., Viney J.-P. Comparative Stylistics of French and English: A Methodology for Translation. 2000. Vol. 11. 358 p.
3. Якимчук А. Лінгвокультурна комунікація як випробовування для перекладача. *Welcome to Zhytomyr State University Library*. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/2023/1/17.pdf> (дата звернення: 18.03.2021).
4. Семёнов А. Л. Основные положения общей теории перевода. 2005. 99 с.
5. Раренко М. Б. Основные понятия переводоведения. Терминологический словарь-справочник. 2010. 260 с.
6. Миклащук В. Лексичні та граматичні трансформації перекладу художніх творів з англійської на українську мову (на матеріалі трилогії Сюзанни Колінз «Голодні ігри»): автореф. дис. ... канд. філол. наук : 035.041. Суми, 2020. 76 с.
7. Квіт С.М. Основи герменевтики: навч. посіб. 2003. 192 с.
8. Read The Outsider-Stephen King Online Read Free Novel. URL: https://onlinereadfreenovel.com/stephen-king/31733-the_outsider-stephen_king.html (date of access: 19.03.2021).
9. Кінг С. Аутсайдер: пер. з англ А. Рогоза. 2020. 592 с.
10. Contributors to Wikimedia projects. Carl “Alfalfa” Switzer. *Wikipedia, the free encyclopedia*. URL: [https://en.wikipedia.org/wiki/Carl_\"Alfalfa\"_Switzer#Our_Gang](https://en.wikipedia.org/wiki/Carl_\) (date of access: 18.03.2021).
11. Альбота С.М. Символ “Фавст”: до питання співвідношення тексту та культурного контексту (на матеріалі англійських художніх текстів кінця XVI - початку XXI ст.). *Іноземна філологія Львівського національного університету імені Івана Франка*. 2017. Вип. 130. С. 28 – 36.
12. Deutsch L. OJ Simpson Murder Trial: “If It Doesn't Fit, You Must Acquit”. NBC Los Angeles. URL: <https://www.nbclosangeles.com/news/local/oj-simpson-20-years-later->

- [glove-fit-darden-dunne-murder-trial-of-the-century/1976992/](https://en.wikipedia.org/wiki/Glove_fit_darden_dunne_murder_trial_of_the_century/1976992/) (date of access: 19.03.2021).
13. Лавкрафт Г.Ф. Сверхъестественный ужас в литературе. Л.: Просвещение. 1927. 164 с.
 14. Чепурна О. Лігвостилістичні аспекти перекладу текстів художньої літератури. *Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови*. 2014. Вип. 22. С. 176–180.
 15. Арутюнова Н.Д. *Метафора и дискурс // Теория метафоры*. М., 1990. С. 5–32.
 16. Голуб И.Б., Розенталь Д.Э. Книга о хорошей речи. М.: Культура и спорт, ЮНИТИ, 1997. 268 с.
 17. Бахтин М. М. Проблема речевых жанров. Эстетика словесного творчества. М.: Искусство, 1979. С. 237-280
 18. Contributors to Wikimedia projects. The Shining (novel) - Wikipedia. *Wikipedia, the free encyclopedia*.
URL: [https://en.wikipedia.org/wiki/The_Shining_\(novel\)](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Shining_(novel)) (date of access: 08.04.2021).
 19. Contributors to Wikimedia projects. Doctor Sleep (novel) - Wikipedia. *Wikipedia, the free encyclopedia*.
URL: [https://en.wikipedia.org/wiki/Doctor_Sleep_\(novel\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Doctor_Sleep_(novel)) (date of access: 08.04.2021).
 20. Кухаренко В.А. Практикум по стилистике английского языка. М.: Высшая Школа, 1986. 284 с.
 21. Альбота С. М. Мовні засоби втілення символу Фауст у Трагічній історії доктора Фауста Крістофера Марло. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. Вип. 3. С. 121–127.
 22. Правда Н. А. Урахування стилістичних особливостей художніх та наукових текстів при перекладі. *Вісник Запорізького національного університету*. 2014. Вип 1. С. 262–267.